

Robin Hob

VIDOVNJACI
KRALJEV UBICA

Prevela
Tatjana Bižić

Laguna

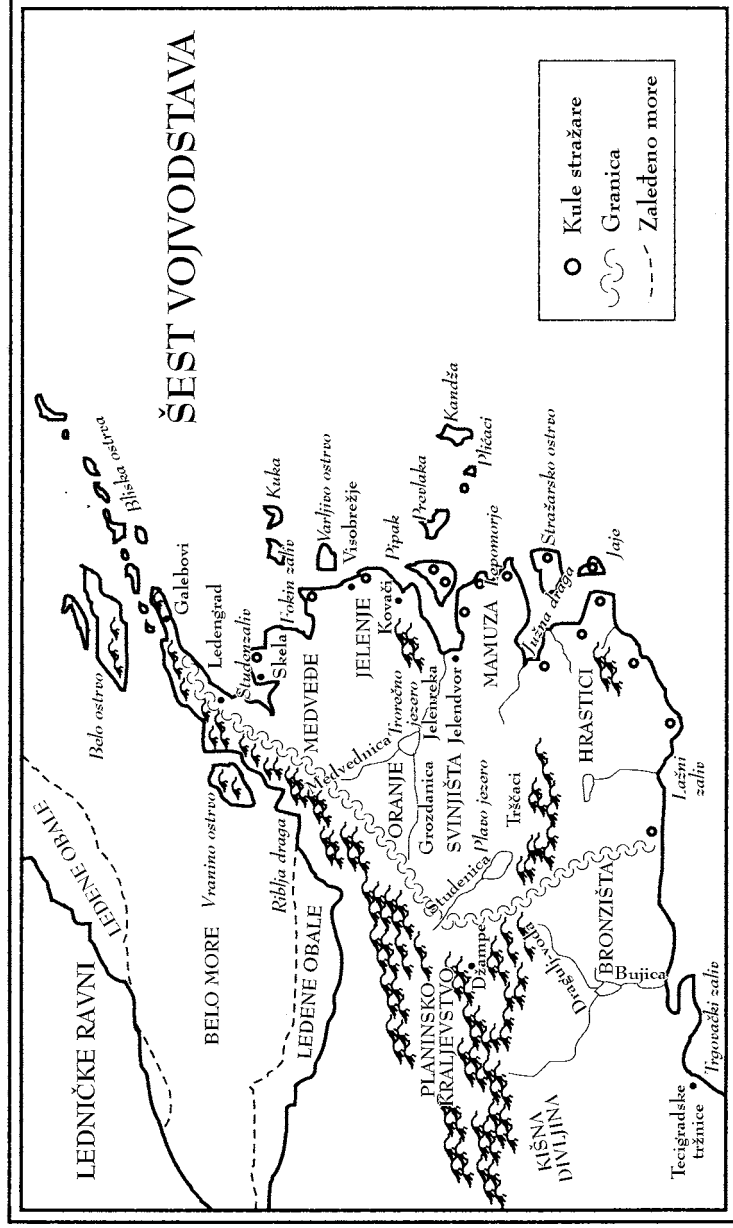
Naslov originala

Robin Hobb
Royal Assassin

Copyright © 1996 by Robin Hobb

Rajanu

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

PROLOG

Sni i buđenja

ZAŠTO JE ZABRANJENO zapisivati određene pojedinosti čarolija? Možda zato što svi strahujemo da bi znanje tako dopalo u ruke nevrednima da se njime služe. Izvesno je da je oduvek postojalo šegrtovanje kao mera sigurnosti da će određeno magijsko znanje biti preneseno samo onima koji su obučeni i za koje je procenjeno da su takvog znanja dostojni. Premda ovo izgleda kao hvale vredno nastojanje da nas zaštiti od nedostojnih koji bi mogli raspolagati skrivenim učenjem, ono previđa činjenicu da se čaranje ne izvodi iz ovog određenog znanja. Čovek se ili rodi ili ne rodi s predodređenošću za neku posebnu vrstu magije. Na primer, sposobnost za čaroliju znanu kao veština tesno je povezana uz krvno srodstvo s kraljevskom lozom Vidovnjaka, iako se može mesti-mično pojaviti i kao „divlja žica“ među običnim svetom, bio on od kopnenih plemena ili od Spoljnoostrvljana. Neko ko je obučen veštini u stanju je da dosegne tuđi um ma koliko taj drugi bio udaljen, i da mu dozna misli. Oni najsnažniji u veštini mogu na te misli da utiču ili da vode razgovor s tom dotičnom osobom. Ovo je krajnje korisna alatka u vođenju bitke ili prikupljanju obaveštenja.

Narodna predanja kazuju o jednoj još starijoj magiji, sada veoma prezrenoj, znanjoj kao vijuga. Malo će ih priznati dar za ovo čaranje, za koje se stoga uvek pripoveda da je odlika sveta u susednoj dolini ill življa tamo s one strane prevoja. Slutim da je to nekad bila prirodna magija onih koji su živeli kao lovci pre nego kao stalno naseljen narod, i koji su osećali da su u srodstvu sa šumskim zverinjem. Kazivano je da vijuga čoveku daje moć da razgovara sa životinjama. Isto je tako prenošena i opomena da će se oni što predugo ili previše dobro primenjuju vijugu

pretvoriti u onu životinju s kojom su skovali sponu. Ali ovo bi mogla biti puka kaža.

Postoje još i čaranja živice, čijem imenu nikad nisam uspeo da utvrdim poreklo. Među njima su vradžbine potvrđene i nepotvrđene, kao što je čitanje s dlana i iz vode, tumačenje odblesaka s kristala, i još tušta drugih čaranja čija je namera predskazivanje budućnosti. Izdvojene su i neimenovane one magijske veštine koje uzrokuju telesna dejstva, kao što je nevidljivost, lebdenje, davanje pokretljivosti ili života raznim predmetima – sve one vradžbine iz starih predanja, od Leteće stolice udovinog sina do Čarobnog stolnjaka severnog vetra. Ne poznajem nikoga ko bi priznavao da vlada ovakvim čarolijama. One kao da postoje isključivo u narodnim pričama, pripisane nekom svetu što je živio u davna vremena ili na dalekim mestima, ili mitskim i polumitskim bićima: zmajevima, divovima, Precima, Tuđinima, drekavcima.

Zastajem da očistim pero. Rukopis mi je, na ovoj ubogoj hartiji, čas paučinstas čas zadebljan. Ali neću da trošim dobar pergament na ove reči; ne još. Nisam siguran da bi uopšte trebalo da budu zapisane. Pitam se zašto uopšte ovo stavljati na hartiju? Zar se neće ovo znanje živom rečju prenositi onima koji su ga zavredili? Možda. Ali možda i neće. Ono što sada uzimamo kao da se samo po sebi razume; ovo će znanje možda našim potomcima jednog dana biti čudo i nerazumljiva tajna.

U bibliotekama malo čega ima o magiji. Radim naporno, prateći nit znanja kroz skrpljeni prekrivač podataka. Nalazim razasute naznake, uzgredne nagoveštaje, ali to je sve. Prikupljao sam ih ovih poslednjih godina i sačuvao ih u svojoj glavi, stalno se kaneći da svoje znanje poverim hartiji. Zapisacu i ono što znam iz vlastitog iskustva i ono što sam iščeprkao, možda da dam odgovore nekoj budućoj bednoj budali, koja bi se mogla naći potučena u ratu da zadrži svoje čaranja u sebi kao što se to meni dogodilo.

Kad međutim sednem da se prihvatim tog zadatka, oklevam. Ko sam ja da suprotstavljam svoju volju mudrosti onih što su mi prethodili? Zar da čitkim pismom pribeležim načine kojima vijugom obdareni čovek ili žena može da proširi svoj domet ili veže neko biće za sebe? Da potanko iznesem obuku kroz koju se mora proći pre nego što ti bude priznato da si ovladao veštinom? Čarobnjaštva živice

i vradžbine iz predanja nikad mi nisu pripadala. Imam li prava da raskopavam njihove tajne i razapinjem ih na hartiji kao leptire i lišće prikupljene radi proučavanja?

Trudim se da promislim šta bi neko mogao uraditi s takvim znanjem nepravo stečenim, što me vodi do razmišljanja o tome šta sam sâm stekao ovim znanjem. Moć, bogatstvo, žensku ljubav?, rugam se sebi. Ništa mi slično nikad nisu ponudile ni veština ni vijuga. Ili ako i jesu, ja nisam imao ni smisla ni stremljenja da ih prigrabim.

Moć. Mislim da je nikad nisam poželeo radi nje same. Umeo sam ponekad da žeđam za njom, kad sam bivao srozana na zemlju ili kad bi oni bliski meni patili pod nekim ko je zloupotrebio svoju moć. Bogatstvo. Nikad zaista nisam razmišljao o tome. Od onog časa kad sam se ja, njegov nezakoniti unuk, zavetovao kralju Lukavom, on se uvek starao da sve moje potrebe budu zadovoljene. Imao sam u izobilju da jedem, više obrazovanja nego što sam povremeno želeo, odeću i jednostavnu i pomodnu toliko da me je to jedilo, a često i pokoji novčić da ga potrošim na sebe. Kako sam odrastao u Jelendvoru, to je bilo sasvim dovoljan imetak, veći nego što je pripadao većini dečaka u Jelendvorskom gradu. Ljubav? Pa, Garavici, svom konju, bio sam sasvim drag na njen stišani način. Pripadala mi je najiskrenija odanost psa po imenu Njuškasti, i ona ga je odvela u grob. Jedno štene terijera darovalo mi je najvatreniju ljubav, a i njega je zbog tog zadesila smrt. Žacnem se kad pomislim koliku je cenu voljno platilo jer me je volelo.

Oduvek me je pratila usamljenost dečaka podizanog među spletkama i tajnama što su se rojile, koji nije smeo u potpunosti da se poveri nikome. Nisam mogao da odem Fedrenu, dvorskom pisaru koji me je hvalio zbog lepog rukopisa i dobrih crteža mastilom, i priznam mu kako sam već postao šegrt kraljevskom trovaču pa zato ne mogu da pristupim njegovom pisarskom zanatu. Niti sam mogao da odam Čejdu, svom učitelju na polju diplomatije noža, osujećivanje i svirepost kojima sam bio podvrgavan dok sam od Galena, učitelja veštine, pokušavao da naučim kako se njome vlada. A nikom živom nisam se usuđivao otvoreno da govorim o svojoj sklonosti vijugi, drevnoj magiji vezanoj za životinje za koju se govorilo da izopačuje i kalja onog ko se njome služi.

Čak ni Moli.

Moli najdražoj od svega, istinskom pribežištu. Ona baš ništa nije imala s mojim svakidašnjim životom. Nije to bilo samo zato što je žensko, mada je i to već bilo dovoljno zagonetno za mene. Odrastao sam gotovo bez izuzetka u društvu muškaraca, ne samo bez majke i oca, nego i bez ikoga ko bi javno priznao krvno srodstvo sa mnom. Kao dete poveren sam Beriku, mrgodnom nadzorniku štala koji je nekada bio desna ruka mom ocu. Štalski pomoćnici i dvorski stražari bili su mi svakodnevni sadrugovi. I onda je kao i sada među stražarima bilo žena, mada ne toliko kao danas, ali one su kao i muškarci iz njihovih četa imale svoje obaveze, a kad nisu bile na dužnosti – svoj život i porodicu. Nisam mogao da im oduzimam vreme. Svoju majku, sestre niti tetke nisam imao. Nijedne žene koja bi mi pružala onu naročitu nežnost za koju se kaže da su samo žene za nju kadre.

Nijedne osim Moli.

Godinu ili dve starija od mene, i ona je rasla kao zeleni izdanak što se probija između ploča u kaldrmi. Nisu je slomili ni očevu gotovo neprekidno pijanstvo niti poslovi mukotrpnosti po dete što se napreže da održi kakav-takav privid doma i porodičnog posla. Kad sam je upoznao, bila je divlja i oprezna kao lisičje mladunče. Mali uličari su je zvali Moli Krastica. Često su na njoj bili vidljivi tragovi batina koje je dobijala od oca. Iako je bio okrutan, njoj je do njega bilo stalo. Nikada to nisam razumeo. Gundao je i grdio je čak i kad ga je, pijanog i nesigurnog na nogama, dovodila kući i smeštala u krevet. A kad bi se probudio, nikad ne bi zažalio zbog svog pijančenja i grubih reči. Samo bi nastavljao da joj prigovara: što radnja nije pometena, a sveža trska prostrta po podu? Što nije izvrćala košnice kad skoro više nemaju meda za prodaju? Što je pustila da se zagasi vatra ispod lonca za topljenje? Bivao sam tome nemi svedok češće nego što mi se mili da se sećam.

Ali Moli je, kroz sve to, odrasla. Jednog leta se naglo rascvala u mladu ženu pred čijom sam dovitljivošću i ljupkošću ostajao zadivljen. Dotle je ona sa svoje strane, činilo se, bila potpuno nesvesna kako je jednim pogledom umela da postigne da mi jezik odrveni. Nikakve čarolije koje sam posedovao, ni veština ni vijuga, nisu mogle da me zaštite kad bi nam se ruke slučajno dotakle niti da me odbrane od smetenosti koju bi mi zadala žaoka njenog osmeha.

Da opisujem kako joj je kosa lepršala na vetru ili da pobrajam kako se sve menjala boja njenih očiju, od tamnog jantara do raskošne smeđe,

već prema raspoloženju i boji haljine? Uhvatio bih tek krajičkom oka u pijačnoj gužvi skerlet njenih sukanja i njen crveni šal i najednom nisam video nikog drugog. Tim sam čarolijama bio svedok, i mogu i da ih zapišem, ali ih svejedno niko nikad neće moći baciti s takvim umećem.

Kako sam joj se udvarao? S trapavom dečačkom uglađenošću, zijajući za njom kao slaboumnik kad gleda žonglera. Pre mene je znala da je volim. Pustila me je da joj se udvaram iako sam bio mlađi, nisam bio iz grada, i nisam pred sobom imao nikakvih izgleda, bar koliko je ona znala. Mislila je da sam pisarski potrčko, da povremeno pomažem u štalama i raznosim poruke iz dvorca. Nikad nije posumnjala da sam ja ono kopile, nepriznati sin koji je srušio princa Plemenitog s prestolonaslednikovanja. Već je i to bilo velika tajna. A o mojim magijskim darovima i mojim drugim zanimanjima ni slutila nije.

Možda sam zato i mogao da je volim.

Izvesno je da sam je zato izgubio.

Dopuštao sam da me previše zaokupljaju tajne, neuspesi i boli tih mojih drugih života. Imao sam čaranja da učim, tajne da razotkrivam, ljude da ubijam, spletke da preživljavam. Okružen svim tim, nikad ni pomislio nisam da kod Moli potražim razumevanje i nadu što su mi svuda izmicali. Ona je od svega toga bila izdvojena, neokaljana. Pažljivo sam je čuvao da je ništa od tog ne dotakne. Nikad nisam pokušao da je uvučem u svoj svet. Umesto toga sam odlazio u njen, u lučki grad gde su pristajale ribarske i teretne lađe i gde je ona u svojoj radnji prodavala sveće i med i odlazila da kupuje na pijaci i, ponekad, da šeta sa mnom po obali. Meni je bilo dovoljno što ona postoji da bih je voleo. Nisam se usuđivao ni da se ponadam da bi mi to osećanje mogla i uzvratiti.

Beše došlo vreme kad me je moja obuka u veštini gurnula u tako dubok jad da sam mislio kako neću preživeti. Nisam mogao da oprostim sebi nesposobnost da se naučim tom čaranju; nezamislivo mi je bilo da bi moj neuspeh mogao biti nešto što drugima ne smeta. Prikrivao sam očaj mrgodnim povlačenjem u sebe. Dopustio sam da proteknu čitave nedelje a da nisam otišao do nje niti joj makar dojavio da mislim na nju. Na kraju, kad mi nije preostao niko drugi kome bih se okrenuo, potražih je, ali je bilo prekasno. Došao sam jednog popodneva pred *Mirišljave voštane sveće* u Jelendvorskom gradu, noseći darove, baš u pravi čas da je vidim kako izlazi. Nije

bila sama. Nego s Džadom, naočitim plećatim pomorcem, s jednom smelom naušnicom u uhu i mišićavom nadmoćnošću svojih zrelijih godina. Neprimećen, poražen, odšunjao sam se u kraj i gledao ih kako se udaljavaju, ruku podruku. Gledao sam je kako odlazi, i pustio je da ode, a narednih meseci sam se trudio da ubedim sam sebe kako ju je i moje srce pustilo da ode. Pitam se šta li bi se desilo da sam onog popodneva potrčao za njima i zamolio je za koju reč na rastanku. Čudna je ta pomisao na sve što je zadesilo jednog dečaka ponositog u pogrešnim trenucima i naučenog da prihvata poraze. Isterao sam je iz misli i nikom o njoj nisam govorio. Moj život je tekao dalje.

Kralj Lukavi poslao me je s ogromnom povorkom koja je polazila da prisustvuje bračnom zavetovanju gorštačke princeze Ketricken princu Istinitom. Moj je zadatak bio da ispotiha zadam smrt njenom starijem bratu princu Rurisku, neopazice naravno, tako da bi ona ostala jedina naslednica prestola Planinskog kraljevstva. Ali kad sam stigao tamo otkrih mrežu prevara i laži koje je spleo moj mlađi stric princ Kraljevski u nadi da će svrgnuti Istinitog s mesta naslednika kraljevstva i pridobiti princezu za vlastitu nevestu. Bio sam pion koga je nameravao da žrtvuje radi svog cilja, ali je taj pion umesto toga poobarao ostale njegove figure i navukao na sebe njegov gnev i osvetu, pri tom ipak spasavši krunu i princezu za princa Istinitog. Ne mislim da je to bilo junaštvo. Niti mislim da je to bio sitan inat onome ko me je uvek omalovažavao i siledžijski se ponašao prema meni. Bio je to čin dečaka koji postaje muškarac i ispunjava ono na šta se zakleo godinama pre nego što je mogao da pojmi cenu takve jedne zakletve. Cena je bilo moje mladalačko telesno zdravlje, koje sam tako dugo prihvatao kao nešto što se samo po sebi podrazumeva.

Još dugo pošto sam osujetio zaveru Kraljevskog ostao sam u Planinskom kraljevstvu, prikovan za bolesničku postelju. Napokon je ipak svanulo jutro kad sam se probudio i pomislio da sam konačno prebolovao. Berik je zaključio da sam se oporavio dovoljno da pođem na dalek put kući, u Šest vojvodstava. Princeza Ketricken i njena pratnja otišli su još nedeljama pre toga, dok je vreme još bilo lepo. Zimski snegovi već su bili zavejali više delove Planinskog kraljevstva. Ako ne bismo uskoro pošli iz Džampea, bili bismo prinuđeni da tu i prezimimo. Tog sam jutro rano ustao da dovršim pripreme, kad je drhtavica počela, u početku lagana. Bio sam odlučan da se ne obazirem na nju. Samo sam malo ustreptao od uzbuđenja pred put kući, a još nisam

ni doručkovaao, govorio sam sebi. Obukao sam odeću koju nam je Džonki pribavila za putovanje po zimi kroz planine i preko ravnica. Crvenu košulju u koju je ušivena vunena postava. Postavljene zelene pantalone, s crvenim vezom oko struka i članaka. Meke čizme, gotovo bezoblične dok ih ne bih uvezao oko nogu, kao džakčići postavljeni vunom i obrubljeni krznom. Vezivale su se dugačkim tankim kožnim kaišima, što je bio tegoban zadatak za moje drhtave prste. Džonki nam je rekla da su sjajne po suvom snegu u planinama, ali da pazimo da nam se ne skvase.

U sobi sam imao ogledalo. Najpre sam se nasmešio svom odrazu. Ovako se veselo ne oblači ni luda kralja Lukavog. Ali iznad te živopisne odeće tamne oči su bile prekrupne na mršavom ubledelom licu, a kosa podšišana dok sam bio u groznici, crna i čekinjava, stajala je nakostrešena kao pseća dlaka. Bolovanje me je ispilo. Pa ipak sad putujem kući, rekao sam sebi i okrenuo se od ogledala. Dok sam dodavao u prtljag nekoliko poklončića koje sam odabrao da ponesem prijateljima, ruke su mi postajale sve nepouzdanije.

Berik, Šaka i ja sedosmo da se poslednji put založimo s Džonki. Zahvalio sam joj još jednom na svemu što je uradila na mom isceljenju. Uzeo sam kašiku da zahvatim zalogaj kaše i ruka mi se trznu. Kašika mi ispade. Gledao sam njen srebrni oblik kako pada i padao za njom.

Potom se sećam samo senki u uglovima moje sobe. Dugo sam ležao bez pokreta i reči. Iz stanja potpune ispražnjenosti dođe mi saznanje da sam imao još jedan napad. Prošao je; ponovo sam vladao svojim telom i mislima. Ali ih više nisam želeo. S petnaest godina, kad se većinom tek zalazi u punu snagu, ja u svoje telo više nisam imao poverenja ni pred najprostijim zadacima. Bilo je obogaljeno i ja sam ga sa žestinom odbacivao. Osećao sam zagriženu osvetoljubivost prema mesu i kostima koji su me zaslužnjivali i priželjkivao da imam kakav način da iskažem svoje ogorčeno razočaranje. Zašto ne mogu da se izlečim? Zašto ne mogu da se oporavim?

„Trebaće vremena, to je sve. Sačekaj da prođe pola godine otkako ti je boljka nanescena. Tada proceni kako ti je.“ Tako me je savetovala isceliteljka Džonki. Sedela je pored ognjišta, ali je stolicu povukla u senke. Nisam je ni primetio dok nije progovorila. Ustala je polako, kao da joj je zima donela kostobolju, pa prišla mom krevetu.

„Neću da živim kao starac.“

Stisnula je usne. „Pre ili kasnije ćeš morati. Barem se nadam da ćeš poživeti dotle. Ja sam stara, a isto tako i moj brat kralj Ajod. Mi ne nalazimo da je to tako strašno breme.“

„Ne bi mi smetalo da imam staračko telo zato što su mi ga godine donele. Ali ovako ne mogu dalje.“

Odmahnula je glavom, zbunjena. „Naravno da možeš. Lečenje je ponekad mukotrpno, ali reći da ne možeš dalje... ne razumem? Možda se ne razumemo dobro zbog jezika?“

Udahnuo sam da progovorim, ali u tom času uđe Berik. „Budan si? Jesi li bolje?“

„Budan jesam. Nije mi bolje“, promumlah. Čak sam i sebi zvučao kao mušičavo dete. Berik i Džonki se zгледаše. Ona mi priđe, potapša me po ramenu, pa bez reči izađe iz sobe. Njihova očigledna trpeljivost me je dražila i nemoćni bes narastao je u meni kao plima. „Zašto ne možeš da me izlečiš?“, pitao sam oštro Berika.

On bi zatečen optužbom u mom pitanju. „Nije to tako jednostavno“, zausti.

„Zašto ne?“ Uspravih se, s naporom. „Video sam kako lečiš životinje od svega i svačega – bolesti, polomljenih kostiju, glista, šuge... Ti si nadzornik štala, video sam te kako lečiš od svega. Zašto ne možeš da izlečiš mene?“

„Ti nisi pas, kneževiću“, reče Berik tiho. „Sa životinjama je jednostavnije kad se ozbiljno razbole. Pribegnem krajnjim merama, ponekad, kažem sebi pa, ako i umre, bar više neće patiti, a ovo bi je moglo i izlečiti. S tobom to ne mogu. Ti nisi životinja.“

„To nije nikakav odgovor! Pola stražara dolazi tebi umesto iscelitelju. Denu si izvadio strelu. Čitavu si mu ruku rasekao zbog toga! Kad je iscelitelj rekao da se Grejdin stopalo suviše zagnojilo i da će morati da se seče, ona je došla kod tebe i ti si je spasio. Iako je iscelitelj sve vreme ponavljao da će joj se zapaljenje proširiti i da će ona umreti, tvojom krivicom.“

Berik je stezao usne, stišavajući se da ne pobesni. Da sam bio zdrav, pribojavao bih se da ga ne razgnevim, ali kako se on za vreme mog oporavka obuzdavao, osmelio sam se. Kad je progovorio, glas mu je bio stišan i suspregnut. „To su bila lečenja koja su mogla poći po zlu, da. Ali ljudi koji su želeli da to uradim znali su kakvoj se opasnosti izlažu. I“, podiže on glas da nadgovori primedbu koju sam zaustio da ubacim, „to je bilo jednostavno. Znao sam uzrok. Izvadiš mu strelu iz ruke i

očistiš ranu. A iz Grejdinog stopala sam istisnuo gnoj i privio melem. Ali tvoja bolest nije tako prosta. Ni Džonki ni ja ne znamo tačno šta ti je. Jesu li to posledice onih otrovnih biljaka koje ti je Ketriken dala kad je mislila da si došao da joj otruješ brata? Ili otrovanog vina koje ti je namestio Kraljevski? Ili od batina koje si dobio posle toga? Od toga što si se zamalo utopio? Ili se sve to udružilo da ti ovo radi? Ne znamo, pa ne znamo ni kako da te lečimo. Eto, ne znamo.“

Uz ove poslednje reči grlo mu se steglo i ja najednom uvideh da je, ispod sažaljenja prema meni, nemoćan. Prešao je nekoliko dugačkih koraka po odaji, pa stao i zagledao se u vatru. „Dugo smo pričali o tome. Za mnogo šta od gorštačkih znanja koja Džonki čuva ja nikad nisam čuo. A ja sam njoj rekao za kakve sve lekove ja znam. Složili smo se da je najbolje prepustiti vremenu da te izleči. Koliko vidimo, smrt ti ne preti. Moguće je da će vremenom tvoje telo samo izbaciti zaostale tragove otrova ili da će samo izlečiti unutrašnje ozlede, kakve god bile.“

„Ili ću možda“, dodadoh tiho, „ostati ovakav do kraja života. Možda su otrov ili batine nešto trajno povredili. Đavo da nosi Kraljevskog što me je ritnuo vezanog.“

Berik je stajao kao da se okamenio u mestu. Onda je klonuo u onu stolicu u senkama. Zvučao je potučeno. „Da. I to je moguće. Ali zar ne vidiš da nemamo izbora? Mogao bih pokušati da ti lekarijama isteram otrov iz tela. Jedino što bih te, ako je muka u nekoj unutrašnjoj povredi a ne u trovanju, još više islabeo i onda bi telu trebalo još duže da se samo izleči.“ Zagledan u plamenove, podigao je ruku da dodirne beo ožiljak preko slepoočnice. Nisam samo ja stradao od izdaje princa Kraljevskog. Berik tek što se oporavio od udarca po glavi od koga bi nekom tanjih kostiju lobanja nepovratno prsnula. Znao sam da je zadugo patio od vrtoglavica i zamagljivanja pred očima, a ne sećam se da se zbog toga jadao. Malo se postideh.

„Pa šta onda da radim?“

Berik se prenu kao da je bio zadremao. „Ono što smo i radili. Čekaj. Jedi. Odmaraj se. Ne muči sam sebe. I gledaj šta se dešava. Zar je to tako strašno?“

Ogluših se o ovo pitanje. „A ako mi ne bude bolje? Ako ostanem ovakav, pa da drhtanje i napadi mogu da mi dođu bilo kad?“

Nije mi odmah odgovorio. „Onda živi s tim. Mnogi žive i s gorim. Uglavnom si dobro. Nisi slep ni uzet. Pri pameti si. Prestani da određuješ sebe po onome što ne možeš. Što ne misliš šta sve nisi izgubio?“

„Šta nisam izgubio? Šta nisam izgubio?“ Gnev mi se uzdiže kao jato preplašenih ptica. „Bespomoćan sam, Berik. Ne mogu ovakav nazad u Jelendvor! Beskoristan sam. I gore nego beskoristan, pravi glineni golub. Da mogu da se vratim i smrvim Kraljevskog batinama, onda bi vredelo. Umesto toga moraću da sedim za istim stolom s princem, da budem uljudan i pokoran pred čovekom koji je kovao zaveru da zbací Istinitog, a da mu bude slađe, hteo je još i mene da ubije. Ne mogu da podnesem da me on vidi kako se tresem od slabosti ili padam kad mi dođe napad. Neću da vidim kako se smeška gledajući šta je od mene uradio; neću da ga gledam kako uživa u pobedi. Ponovo će probati da me ubije. I ti to znaš. Možda je i shvatio da Istinitom nije dorastao, možda će poštovati starijeg brata i njegovu ženu kao vladare. Samo čisto sumnjam da će se to preneti i na mene. Biću mu još jedan način da udari na Istinitog. A kad on dođe, šta ću ja raditi? Sedeti pored vatre kao nemoćan starac i neću moći ništa da uradim. Ništa! Sve čemu sam učen, sva obuka s oružjem kod Hod, sve čemu me je Fedren brižljivo učio o pisarstvu, čak i sve ono čemu si me ti podučavao o tome kako da se staram o životinjama, sve je protraćeno! Ništa od toga ne mogu da radim. Opet sam samo kopile, Berik. A neko mi je jednom rekao da se kraljevsko kopile drži u životu samo dok od njega ima nekakve koristi.“ Pri kraju sam gotovo vikao na njega. Ali čak ni u tom besu i očaju nisam progovorio o Čejdu i o tome kako sam obučavan za ubicu. I u tome sam sada bio beskoristan. Sve ono umeće potaje i lakoprstost, svi u dlaku tačni načini da se čovek ubije jednim dodirrom, sve ono pomno mešanje otrova, sve mi je to sada moje klecavo telo onemogućavalo.

Berik me je ćutke saslušao. Kad sam ostao bez daha i gnev mi izvetrio, dok sam zadihan stezao izdajnički neposlušne ruke koje su se tresle, on progovori, smireno.

„Kažeš li mi ti to dakle da se ne vraćamo u Jelendvor?“

To me izbaci iz ravnoteže. „Mi?“

„Moj je život zavetovan čoveku koji nosi tu minđušu. Dugačka je priča iza toga, jednog ću ti je dana možda ispričati. Strpljiva nije imala prava da ti to da. Mislio sam da je princ Plemeniti sahranjen s tom naušnicom. Njegova žena je verovatno mislila da je to običan komad nakita, pa da prema tome može da ga zadrži ili pokloni po svojoj volji. Kako god bilo, sad je ti nosiš. Kuda god da pođeš, ja ću te pratiti.“

Podigoh ruku do plavog kamenčića u srebrnoj mreži i pođoh da otkočim tu stvarčicu.

„Nemoj to da radiš“, reče Berik. Tiho, ali iz grla kao kad pas zareži. U glasu mu je bilo i pretnje i zapovesti. Spustio sam ruku. Barem o ovome nisam bio u stanju da ga preispitujem. Čudan je bio taj osećaj da čovek koji se brinuo o meni još otkako sam bio napušteno dete sada stavlja svoju sudbinu u moje ruke. Svejedno, on je sedeo tamo kraj vatre i čekao šta ću reći. Pažljivo sam ga gledao, onoliko koliko mi je bio vidljiv u razigranoj svetlosti vatre. Nekad mi je ličio na smrknutog diva, mračnog i pretećeg, koji mi je pri tom ipak bio bespoštovan zaštitnik. Sad sam ga, možda prvi put, posmatrao kao čoveka. Kod onih u kojima je tekla krv Spoljnoostrvljana preovlađivali su tamna kosa i oči, i u tome smo nas dvojica nalikovali jedan drugom. Ali njegove oči nisu bile crne nego smeđe, a lice, porumenelo od vetra iznad kovrdžave brade, svedočilo je da je među precima imao i neke svetloputije. Za hladnih dana šepao je sasvim primetno. To mu je ostalo u sećanje na vepra od koga je spasao princa Plemenitog. Nije bio onoliko veliki kao što mi se nekad činilo. Ako bih nastavio da rastem, verovatno bih ga nadmašio u visini pre nego što istekne još jedna godina. Nije bio ni preterano mišićav, nego ga je odlikovala čvrstina koja je poticala od spremnosti i mišića i uma. Nisu njega u Jelendvoru poštovali i pribojavali ga se zbog toga što je bio krupan, već zbog žestoke ćudi i istrajnosti. Jednom sam ga, dok sam još bio sasvim mali, pitao je li ikada izgubio neku borbu. Upravo je uspeo da povinuje svojoj volji jednog ćudljivog mladog pastuva, u čijem je pregratku tog časa bio i umirivao ga. Berik mi se široko iskezio pokazujući zube bele kao u vuka. Znoj mu je u graškama izbio po čelu i curkom mu se slivao niz obraze u tamnu bradu. „Izgubio borbu?“, pitao me je preko ograde, još zadihan. „Borba nije gotova sve dok je ne dobiješ, kneževiću. Jedino to treba da upamtiš. Nije važno šta misli onaj drugi. Čovek ili konj.“

Pitao sam se tada jesam li ja bitka koju on treba da dobije. Često mi je govorio da sam ja poslednji zadatak koji mu je Plemeniti poverio. Osramoćen zbog tog što ja postojim, moj se otac odrekao prestola. Pa ipak me je predao ovom čoveku i rekao mu da me dobro odgaji. Možda je Berik mislio da još nije ispunio taj zadatak.

„Šta ti misliš da bi trebalo da uradim?“, upitah ga smerno. Nije mi bilo lako ni da to kažem ni da budem smeran.

„Da se izlečiš“, reče on posle nekoliko trenutaka. „Daj sebi vremena da se izlečiš. Ne može to na silu.“ Pogledao je u svoje noge pružene prema vatri. Usne su mu se izvile, ali to nije bio osmeh.

„Misliš da bi trebalo da se vratimo?“, nisam odustajao.

Zavalio se na naslon, skrstio članke nogu u čizmama i dugo zurio u vatru pre nego što će mi odgovoriti. Naposletku mi reče, gotovo preko volje: „Ako se ne vratimo, Kraljevski će misliti da je pobedio. I pokušaće da ubije Istinitog. Ili barem da uradi ono što misli da mora kako bi prigrabio krunu od brata. Ja sam zaklet svom kralju, kneževiću, isto kao i ti. Zasad je to kralj Lukavi. Ali Istiniti nam je budući kralj, a ja ne mislim da je pravo da ostane samo budući.“

„Ima on i druge vojnike, sposobnije od mene.“

„Oslobađa li to tebe tvog obećanja?“

„Ubedljiv si kao sveštenik.“

„Uopšte te ne ubeđujem. Samo ti postavljam pitanje. I evo još jednog. Čega se odričeš ako napustiš Jelendvor?“

Na mene je bio red da začutim. Zaista sam mislio na svog kralja i zakletve koje sam mu dao. Mislio sam i na princa Istinitog, na njegovu neuvijenu srdačnost i otvorenost prema meni. Prišao sam se Čejda i osmeha koji mu je sporo dolazio na lice kad bih ovladao delićem nekog skrivenog umeća. Pa gospe Strpljive i njene sluškinje Čipkane, Fedrena i Hod, čak i kuvarice, i gazdarice Žurne, krojačice. Nije bilo mnogo onih kojima je stalo do mene, ali zato su mi bili vredniji još više, a ne manje. Nedostajace mi ako se ne vratim u Jelendvor. Ali ono što je suknulo u meni kao plamen ponovo upaljene luči beše uspomena na Moli. Odnekud se zatekoh gde govorim o njoj Beriku, a on je samo klimao glavom dok sam ja izlivaao pred njim celu priču.

Kad je progovorio, reče mi samo da su *Mirišljave voštane sveće* zatvorene pošto je stari pijanac koji im bio vlasnik umro u dugovima. Kćerka mu je morala da se preseli kod rodbine u drugom gradu. Berik nije znao kome, ali bio je ubeđen da može da dozna ako se rešim na to. „Pre toga moraš znati šta sam osećao, kneževiću“, dodao je. „Ako nemaš šta da joj pružiš, pusti je. Jesi li bogalj? Samo ako ti tako rešiš. Ali ako sada rešiš da jesi bogalj, onda možda nemaš prava da ideš da je tražiš. Mislim da ne bi hteo od nje sažaljenje. To je bedna nadoknada za ljubav.“ Onda je ustao i otišao, a ja sam ostao da gledam u vatru i premišljam.

Jesam li bogalj? Jesam li izgubio? Telo mi je bilo raštimovano kao otpuštena žica na harfi. Istina. Ali prevladala je moja, a ne volja Kraljevskog. Moj princ Istiniti i dalje je bio naslednik prestola Šest vojvodstava, a gorštačka princeza sad mu je bila žena. Jesam li ja ono strahovao da će se Kraljevski sladiti gledajući kako mi se ruke tresu? Zar ne mogu i ja da se sladem dok ga gledam i znam da nikad neće biti kralj? Divlje zadovoljstvo nadođe u meni. Berik je imao pravo. Nisam izgubio. A mogu i da se postaram da Kraljevski s izvesnošću zna da sam pobedio.

Ako sam njega pobedio, zar ne mogu i da osvojim Moli? Šta nas deli? Džad? Ali Berik je čuo da je otišla iz Jelendvorskog grada, ne da se udala. Da je zbog besparice otišla da živi kod rodbine. Sram bilo Džada ako ju je tako pustio. Potražiću je, naći ću je i osvojiti. Moli, s kosom koja puštena vijori, Moli u jarkocrvenim suknjama i ogrtaču, Moli odvažnu i sjajnog oka kao kod morske lastavice. Od misli o njoj drhtaj mi prođe niz kičmu. Nasmeših se za sebe i onda osetih kako mi se usne zatežu u grčevitu iskeženost, a umesto onog drhtaja počeh sav da se tresem. Telo mi se zgrči i zatiljak mi odskoči od krevetskog zaglavlja. Ote mi se nenameravan krik, krkljav i nemuš.

U trenu se Džonki ponovo stvori kraj mene i dozva Berika da se vrati, pa su mi oboje pridržavali udove koji su mlatarali. Berik se celom težinom bacio preko mene naprežući se da obuzda moje bacakanje. Potom sam izgubio svest.

Izronio sam iz mraka na svetlo, kao iz dubokih voda u pliće i toplije. Ležao sam u mekoj perjanjoj postelji kao u kolevcu, pod toplim mekanim pokrivačima. Osećao sam se bezbedno. Jedan časak sve je bilo spokojno. Mirno sam počivao i osećao sam se gotovo dobro.

„Kneževiću?“ Berik se nagnu iznad mene.

A ja se vratih u stvaran svet. Znao sam da sam ubogo izmrcvareno stvorenje, lutka kojoj se pola konaca umrsilo, konj s prekinutom tetivom. Nikad više neću biti kao pre; u svetu gde sam ranije živeo nije za mene preostalo mesta. Berik je kazao da je sažaljenje bedna nadoknada za ljubav. Nisam hteo sažaljenje ni od koga.

„Berik.“

Prignuo se bliže. „Nije bilo tako strašno“, slaga. „Odmaraš se. Sutra...“

„Sutra polaziš za Jelendvor“, kazah mu.

Smrkao se. „Hajde polako. Daj sebi koji dan da se povратиš, pa ćemo onda...“

„Ne.“ S naporom se pridigoh da sednem. U sledeće reči uložio sam i poslednju mrvicu snage. „Odlučio sam. Ti se sutra vraćaš u Jelendvor. Tebe tamo čekaju i ljudi i životinje. Potreban si. Tamo je tvoj dom i tvoj svet. Ali moj nije. Ne više.“

Dugo je ćutao. „A šta ćeš ti?“

Odmahnuo sam glavom. „To više nije tvoja briga. Ni ičija sem moja.“

„A devojka?“

Ponovo sam odmahnuo glavom, žestoko. „Već je imala na brizi jednog bogalja, posvetila mu je svoju mladost, i na kraju otkrila da je u dugovima. Zar da se ovakav vratim da je tražim? Zar da zatražim njenu ljubav pa da joj postanem teret kao što joj je otac bio? Ne. Samo joj ili udatoj, bolje joj je daleko od mene, gde i jeste.“

Duga tišina razvukla se među nama. Džonki se u uglu uposlila da mi smeša još jedan napitak od lekovitog bilja od kog mi neće biti ni malo bolje. Berik je iznad mene stajao tmast i smrknut kao olujni oblak. Znao sam da iz sve snage želi da me zgrabi i prodrma, da čuškom istera tvrdoglavost iz mene. Ali nije. Berik nikad nije tukao bogalje.

„Preostaje dakle samo tvoj kralj“, reče naposletku. „Ili zaboravljaš da si zaklet kao kraljev čovek?“

„Ne zaboravljam“, rekoh tiho. „Da držim sebe i dalje za čoveka, vratio bih se. Ali nisam više čovek, Berik, samo sam breme. Postao sam jedna od onih zaloga na tabli koje samo moraš da štitiš dok igraš. Gotov za taoca, nemoćan da branim i sebe i druge. Ne. Poslednje što mogu da uradim kao kraljev čovek jeste da sam sebe uklonim pre nego što neko drugi to uradi i pri tom ozledi mog kralja.“

Okrenuo se od mene. U polumračnoj sobi video sam samo njegov obris, lice nisam mogao da mu rastumačim uz svetlost vatre.

„Prićaćemo sutra“, započe.

„Samo koliko da se pozdravimo“, prekidoh ga. „Srce mi se u ovome ne koleba.“ Pružio sam ruku da dotaknem naušnicu.

„Ako ti ostaješ, onda moram i ja.“ Glas mu je bio spušten, ali pun žestine.

„Ne radi to tako“, kazao sam. „Moj otac ti je rekao da ostaneš i podižeš njegovo kopile. Ja ti sad kažem da ideš i služiš kralju, kome si i dalje potreban.“

„Kneže Plemeniti, ja ne...“

„Molim te.“ Ne znam šta mi je čuo u glasu. Samo se najednom ućutao. „Umoran sam. Tako krvavo umoran. Jedino znam da ne mogu da živim onako kako su drugi zamislili. Prosto ne mogu.“ Glas mi je starački drhtao. „Nije važno šta bih morao da uradim. Nije važno na šta sam zavetovan. Nije me preostalo dovoljno da održim reč. Možda to nije pravo, ali tako je. Tuđe namisli. Tuđi ciljevi. Nikad moji. Trudio sam se, ali...“ Soba mi se zaljulja. Kao da je neko drugi govorio umesto mene i mene zgranu ono što je rekao, ali nisam mogao da poreknem istinitost njegovih reči. „Sad moram da budem sam. Da se odmorim“, kazah jednostavno.

Njih su me dvoje samo gledali. Nijedno ne progovori. Izašli su polako, kao u nadi da ću popustiti i pozvati ih da se vrata. Ali nisam.

Tek kad su otišli i kad sam ostao sam, dozvolih sebi da odahnem. Od te odluke vrtelo mi se u glavi. Ne vraćam se u Jelendvor. Šta ću dalje, nisam imao pojma. Obrisao sam parčice svog skrhanog života s table za igranje. Napravio mesta da ponovo postavim figure koje su mi preostale, da iznova osmislim kako ću živeti. Polako sam shvatao da nemam nikakvih sumnji. Žaljenje se tuklo s olakšanjem, ali sumnji nije bilo. Nekako je bilo mnogo podnošljivije produžiti napred u život u kome se niko neće sećati ko sam nekad bio. Život koji nije zavetovan ničijoj tuđoj volji. Čak ni volji mog kralja. Svršeno je. Opružio sam se u postelji i prvi put posle mnogo nedelja potpuno se opustio. Oprostiti se, pomislio sam. Voleo bih da se sa svima oprostim, da poslednji put stanem pred svog kralja i da mi on još jednom klimne stavljajući mi do znanja da sam dobro učinio. Možda bih uspeo da mu objasnim zašto nisam želeo da se vratim. Toga neće biti. Svršeno je, sve je sad svršeno. „Oprosti mi, moj kralju“, promrmljah. Gledao sam plamenove kako se igraju u ognjištu sve dok nisam utonuo u san.